

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н.ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**«ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА ЗАМАНАУИ ТУРИСТІК
ИНДУСТРИЯНЫҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»**

**экономика ғылымдарының докторы, профессор
СҰРАҒАНОВА САЙРАН ҚАБДРАХМАНҚЫЗЫН
еске алуға арналған халықаралық ғылыми конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
23 ақпан 2018ж.**

**СБОРНИК ТРУДОВ
международной научной конференции
«ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ
СОВРЕМЕННОЙ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦИИ»,
посвященной памяти доктора экономических наук, профессора
СУРАГАНОВОЙ САЙРАН КАБДРАХМАНОВНЫ
23 февраля 2018г.**

**PROCEEDINGS
of the international scientific conference
«THE MAIN TRENDS AND FEATURES OF THE MODERN TOURIST
INDUSTRY DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION»,
dedicated to the memory of
Doctor of Economic Sciences, Professor
SURAGANOVA SAYRAN KABDRAHMANOVNA
23 February 2018**

Астана, Қазақстан
Астана, Казахстан
Astana, Kazakhstan

УДК 379.8(063)
ББК 75.81
Ц 71

Редакционная коллегия:

Декан экономического факультета, д.э.н., профессор Макыш С.Б.,
Заместитель декана, к.э.н., доцент Тажикенова С.К.,
Заведующий кафедрой «Менеджмент» д.э.н., профессор Толысбаев Б.С.
Заведующий кафедрой «Экономика» д.э.н., профессор Майдырова А.Б.,
Заведующий кафедрой «Туризм» к.э.н., доцент Дуйсембаев А.А.,
Доцент кафедры «Туризм», к.э.н., Мусина К.П.,
Старший преподаватель кафедры «Туризм», доктор PhD Агыбетова Р.Е.
Старший преподаватель кафедры «Туризм», магистр туризма Гиззатжанова А.Г.

Цифрландыру жағдайында заманауи туристік индустрияның дамуының негізгі тенденциялары мен ерекшеліктері: Халық ғыл. конф. еңбектер жинағы. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2018.

Основные тенденции и особенности развития современной туристской индустрии в условиях цифровизации: Сб. материалов межд. науч. конф. – Астана: Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018.

Proceedings of the international scientific conference **The main trends and features of the modern tourist industry development in the context of digitalization.** Astana, L.N.Gumilyov Eurasian National University, 2018.

ISBN 978-9965-31-984-6

Халықаралық ғылыми конференциясының еңбек жинағында цифрландыру жағдайындағы қазіргі заманғы туристік индустрияның негізгі үрдістері мен ерекшеліктеріне қатысты өзекті мәселелер қарастырылған.

В сборнике материалов международной научной конференции рассмотрены актуальные вопросы касательно основных тенденций и особенностей развития современной туристской индустрии в условиях цифровизации

The collection of materials on the international scientific conference considers important issues regarding the main trends and features of the modern tourist industry in the context of digitalization

УДК 379.8(063)
ББК 75.81
Ц 71

ISBN 978-9965-31-984-6

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2018

© Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018

© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2018

Ұлы Адам, Дос, Ұстаз

2016 жылдың 7 қарашасында 68 жасында өмірден экономика ғылымының докторы, профессор Сұрағанова Сайран Қабдрахманқызы өмірден озды.

Сайран Қабдрахманқызы 30 жылдан аса жыл елдің жоғары оқу орындарында педагогикалық қызметпен айналысты. Ы.Алтынсарин атындағы білім академиясының корреспондент –мүшесі, Ресей Федерациясының Халықаралық ғылым және практикалық өндірісті ұйымдастыру академиясының мүшесі.

Сайран Қабдрахманқызы он жыл бойы Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің негізін қалаушысы және жетекшісі болды. Университетте жұмыс істеу кезінде ашылған экономика факультетінің барлық мамандықтар бойынша оқу жоспарлары мен мемлекеттік білім беру стандарттарын әзірледі.

С.Қ. Сұрағанова нағыз патриот және ірі қоғамдық қайраткер бола отырып, көптеген маңызды жобаларға қатысты. ҚР Мәжіліс Парламентінің жұмыс тобының мүшесі бола отырып, Сайран Қабдрахманқызы біршама комиссиялар құрамында жұмыс істеді. Белсенді азаматтық тұғырды ала отырып, С.Қ.Сұрағанова «Халықты еңбекпен қамту сұрақтары бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен қосымшаларды енгізу туралы» заңнаманы дайындауға қатысты. ҚР еңбек және әлеуметтік қорғау Министрлігінің, ҚР туризм және спорт Министрлігінің, ҚР білім және ғылым Министрлігінің, ҚР ауыл шаруашылық Министрлігінің жұмыс топтарында белсенді қызмет атқарды, ҚР білім және ғылым Министрлігінің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру құжаттарын нострафикациялау бойынша комиссия мүшесі болды.

Сайран Қабдрахманқызы әкімшілік қызметті оқытушылық қызметпен бірге атқара отырып, ғылыми зерттеулер де жүргізді. Ол Қазақстанның Солтүстік аймақтарына тән, енгізу сипаттағы бірнеше ұсыныстар жасады, 150 -ге тарта ғылыми еңбектері, соның ішінде 17 монография, 10 оқу құралы мен оқулықтары шығарылды.

С.Қ. Сұрағанова «2006 жылдың Үздік оқытушысы», «2011 жылдың Үздік оқытушысы» гранттарының иегері, «Еуразия мақтанышы-2008» конкурсының лауреаты болды. ҚР білім Министрлігінің «ҚР білім берудің Құрметті қызметкері» төс белгісімен, «Астанаға 10 жыл» мемлекеттік марапатымен, сол сияқты ҚР білім және ғылым Министрлігінің бірнеше құрмет грамоталарымен нағратталды.

2005 жылдан бастап «Туризм» кафедрасына жетекшілік етті, ол «Туризм» мамандығының магистратурасын (2009 ж.) және PhD докторантурасын (2010 ж.) ашты.

С.Қ. Сұрағанованың жетекшілігімен 3 ғылым докторы және 20 аса ғылым кандидаттары дайындалды, оның 5-і экономика факультетінің оқытушылары, магистранттары.

Сайран Қабдрахманқызы өмірінің соңғы күніне дейін жоғары жұмысқа білеттілігін сақтады. Жұмысбастылығына қарамай ол әр уақытта өз ұжымына және студенттеріне ықыласты, көмек қолын ұсына білетін адам болатын. Ол ешуақытта өзгерістен қорықпайтын, әр уақытта заман талабына сай жаңалықты қабылдайтын, өз отбасы, туыстары мен достары арасында беделді тұлға бола білді.

Біз Сайран Қабдрахманқызын Ұлы Адам, Дос, Ұстаз ретінде танымыз.

С.Қ. Сұрағанованың жоғары марапаты ретінде- оның еңбектерінің беделі, оны танитын адамдардың махаббатымен және оны жылы лебізбен еске алуы деуге болады.

Великий Человек, Друг, Учитель

7 октября 2016 года на 68-м году жизни ушла из жизни доктор экономических наук, профессор Сураганова Сайран Кабдрахмановна.

Более 30 лет Сайран Кабдрахмановна осуществляла педагогическую деятельность в высших учебных заведениях страны. Являлась членом-корреспондентом Академии образования им. Ы. Алтынсарина, действительным членом Международной академии науки и практики организации производства Российской Федерации.

Сайран Кабдрахмановна была одним из основателей и бессменным руководителем экономического факультета ЕНУ им. Л.Н. Гумилева на протяжении десяти лет. За годы работы в университете осуществляла деятельность по разработке учебных планов и государственных образовательных стандартов по всем специальностям,

открытым на экономическом факультете.

Настоящий патриот и крупный общественный деятель С.К. Сураганова принимала активное участие во многих важных проектах. Будучи членом рабочей группы Мажилиса Парламента РК, Сайран Кабдрахмановна входила в состав ряда комиссий. Занимая активную гражданскую позицию, С.К. Сураганова участвовала в подготовке законопроекта «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам занятости населения». Принимала активное участие в рабочих группах Министерства труда и социальной защиты РК, Министерства туризма и спорта РК, Министерства образования и науки РК, Министерства сельского хозяйства РК, являлась членом комиссии по нострификации документов высшего и послевузовского образования МОН РК.

Совмещая административную работу с преподавательской деятельностью, Сайран Кабдрахмановна занималась научными исследованиями. Ею издан ряд рекомендаций, имеющих внедренческий характер для Северных регионов Казахстана, опубликовано порядка 150 научных трудов, в том числе 17 монографий, 10 учебных пособий и учебников.

С.К. Сураганова являлась обладателем гранта «Лучший преподаватель 2006 года», «Лучший преподаватель 2011 года», лауреатом конкурса «Еуразия мақтанышы - 2008». Она была награждена нагрудным знаком Министерства образования РК «Почетный работник образования РК», государственной наградой «10 жыл Астана», а также отмечена рядом почетных грамот Министерства образования и науки РК.

С 2005 года Сайран Кабдрамановна заведовала кафедрой «Туризм», в 2009 году ею была открыта магистратура, а в 2010 году она открыла PhD докторантуру по специальности «Туризм». Под руководством С.К. Сурагановой подготовлены 3 доктора и более 20 кандидатов экономических наук, среди которых 5 преподавателей экономического факультета, а также магистранты. До последних дней Сайран Кабдрахмановна сохраняла колоссальную работоспособность. Несмотря на свою занятость, она всегда оставалась внимательным и отзывчивым человеком по отношению к своим многочисленным коллегам и ученикам. Она не боялась меняться, идти в ногу со временем и, при этом, оставалась верной себе, своей семье и друзьям.

В лице Сайран Кабдрахмановны мы потеряли великого Человека, Друга, Учителя.

Высшей наградой С.К. Сурагановой навсегда будет непоколебимый авторитет ее трудов, искренняя любовь и светлая память знавших её людей.

Great Person, Friend, Teacher

On October 7, 2016, at the 68th year of her life, Doctor of Economics, Professor Suranova Sairan Kabdrakhmanovna passed away.

For more than 30 years, Sairan Kabdrakhmanovna had taught at higher educational institutions of the country. She was a corresponding member of the Academy of Education named after S. Altynsarin, an active member of the International Academy of Science and Practice for Production Organization of the Russian Federation.

Sairan Kabdrakhmanovna was one of the founders and the permanent head of the Economics Faculty of the L.N. Gumilyov Eurasian National University for ten years. Over the years of work at the university, she was engaged in the development of curricula and state educational standards in all specialties, opened at the Faculty of Economics.

A true patriot and a prominent public person S.K. Suraganova took an active part in many important projects.

Being a member of the working group of the Majilis at the Parliament of the RK, Sairan Kabdrakhmanovna participated in the work of a number of commissions. Taking an active civil position, S.K. Suraganova participated in the preparation of the draft law "On Amendments and Additions to Certain Legislative Acts of the Republic of Kazakhstan on Employment Issues". She took an active part in the working groups of the Ministry of Labor and Social Protection of the Republic of Kazakhstan, Ministry of Tourism and Sports of the RK, Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, Ministry of Agriculture of the Republic of Kazakhstan, was a member of the commission for the nostrification of documents of higher and postgraduate education of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Combining administrative work with teaching, Sairan Kabdrakhmanovna was involved in scientific research. She issued a number of recommendations that have an innovative character for the Northern regions of Kazakhstan, published about 150 scientific works, including 17 monographs, 10 manuals and textbooks.

Suraganova S.K. was the holder of "The Best Teacher of 2006" grant, "The Best Teacher of the Year 2011", laureate of the "Pride of Eurasia 2008". She was awarded a breastplate of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan "Honorary Worker of Education of the Republic of Kazakhstan", the state award "10-th anniversary of Astana", and also was awarded with a number of honorary letters of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Since 2005, Sairan Kabdrakhmanovna headed the department "Tourism", in 2009 she opened a master's degree, and in 2010 she opened PhD doctorate in the specialty "Tourism".

Under the leadership of Suraganova S.K., 3 doctors and more than 20 candidates of economic sciences were trained, including 5 teachers of the Economics Faculty, as well as graduates.

Until the last days Sairan Kabdrakhmanovna retained tremendous performance. Despite her busy schedule, she always remained attentive and sympathetic person in relation to her many colleagues and students. She was not afraid to change, to keep up with the times and, at the same time, remained true to herself, her family and friends.

With Sairan Kabdrakhmanovna we have lost a great Person, Friend, Teacher.

The highest award for Suraganova will forever remain in unshakable authority of her works, a sincere love and fond memories of people who knew her.

жылдан асқанымен ең дамыған кезі өткен ғасырдың 70-80 жылдары. Алғашқы экскурсияға себепші болған өткен ғасырлардың қоғамдық өмірі: ол кезде жиі діни, әулие жерлерге қажылық жасаумен байланысты болды. «Экскурсия» сөзі латын тілінен пайда болған. Орыс тіліне XIX ғ. енгізген. Басында бұл сөз «әскери шапшаңдық», кейіннен «серуенге шығу», «жорық» деп белгіленген [3].

Экскурсиялық істің қалыптасуы, дамуы мен өрлеуі музейлердің тарихымен тікелей астасып жатыр. Бұл бірінші кезекте бірқатар қалаларда музейлердің ашылуынан да байқалады, Қазақстан аумағында тұңғыш рет музейдің ашылуын 1831 жылы Неплюев әскери училищесінде Орынбор өлкесінің музейі ашылған еді. Сондықтан экскурсияға шығу алғашында мектептерде кең қанат жайды. Тарихи орындарға бару, табиғат аясына шығу, коршаған ортаны тану секілді іс-шаралардың маңызы зор екендігін озық ойлы мұғалімдер нақты білгендіктен, көпшілігі оқудың осындай белсенді түрін таңдап алып жатты. Оқушылар мен гимназистер музейлерге, тарихи орындарға және сәулет өнері ескерткіштеріне баруының нәтижесінде оқудан тыс экскурсиялар да пайда бола бастады. Нәтижесінде әрбір облыста тарихи-өлкетану музейлері ашылды. Олардан басқа аудан орталықтарында, шағын қалаларда, кейбір университеттер мен ғылыми орталықтарда (Ғылым Академиясы, т.б.), ірі мектептерде сан алуан тақырыптағы музейлер жұмыс істеп, келушілерді қабылдады [4].

Саланы дамыту, мәдени ортаны қалыптастыру жөніндегі басты стратегиялық бағыттарды көрсететін және алға қойылған мақсаттарға қол жеткізу жөніндегі іс-шаралар кешенін қамтитын неғұрлым басымдық берілген міндеттерді шешуге бағытталған бірқатар өзара байланысты шараларды қабылдау аса өзекті мәселе болып табылады.

Сонымен, экскурсиялық қызмет маңызды әлеуметтік міндеттерді орындайды, олардың арасындағы ең бастысы: отандық экскурсиялық кешен мен табиғи-рекреациялық ресурстарды тиімді қолдану негізінде халықтың дүниетанымын, ой-өрісін нығайту; басқа әлемнің елдері арасында мәдени құндылықтар туралы білім және тәжірибемен алмасу; экскурсия, жалпы туризм саласын дамыту мен халықты жұмыспен қамтамасыз ету, еңбек ресурстарын қалпына келтіру. Экскурсиялық қызмет туризмдегі негізгі қызмет түрі болмаса да, табыс пен пайда алып келудің, жағымды имидж қалыптастырудың бірден бір жолы.

Әдебиеттер:

1. Перспективы развития экскурсионного дела в Казахстане [Электрондық ресурс]. - Кіру тәртібі: <https://timc.kz>
2. "Экскурсионная деятельность в Республики Казахстан" О.Г. Лютерович, Г.Ф. Ягофаров. Алматы 2016
3. ҚР Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына «Нұрлы жол - болашаққа бастар жол» Жолдауы
4. Экскурсия [Электрондық ресурс]. - Кіру тәртібі: <https://kk.wikipedia.org/wiki/3>

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТУРИЗМНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

Орынғажиева М.Р.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті,
Астана қ., Қазақстан Республикасы
E-mail: oringazhievamoldir@gmail.com

Туризм қазіргі таңда әлем елдері арасында қарқынды дамып келе жатқан салалардың бірі. Халықаралық сарапшылардың пікірінше болашақта туризм әлемдік экономикада дамуы жоғарылай беретін салалардың бірі болып табылады. Туризмнің көмегімен елдер қосымша жұмыс орның ашып, жалпы ішкі өнімнің жоғарылауына және сыртқы байланысты реттеуге өз белсенділіктерің танытып жатыр. Туризм, сонымен қоса, басқа да салаларға өз әсерің тигізеді. Адамдардың тасымалы, жататын орны сияқты факторларды ескерек отырып, туризм

32 салаға жанама ықпалы бар. Бұл дегеніміз -әлемдік өндірісте әр 9 адамның жұмыс орны деуге болады[1].

Қазақстандағы туризмді қарастыратын болсақ, көшпелі қазақ халқы үшін туризмнің түп тамыры Ұлы Жібек Жолында жатыр. 20 ғасырдың 20-30 жылдары туристік агенттіктер қазақ жерінде құрыла бастады. Ал ең алғашқы туристік жорық 1929 жылы Алматы қаласында ұйымдастырылды[2]. Кейін телеграф пен пошта қызметкерлерінен (16 адам) құралған топ, шаңғышылар жорығы және тағы да басқа әуесқой туристтердің жорықтары ұйымдастырылып, туризм кең өріс ала бастады[3]. Осылайша, Қазақстанда туризм дами түсіп, экономиканың бір саласы мен оқу орындарында жас мамандар дайындайтын мамандықтардың біріне айнала бастады.

Қазақстандағы туризмнің қазіргі жағдайы даму үстінде болып табылады. Туризмнің дамуы үшін елде барлық жағдайлар жасалынған. Оған мысал ретінде, Қазақстанда туризмнің барлық түрлері (танымдық, ойын-сауық, этника, экология, денсаулық сауықтыру, балалар, спорттық, аң аулау, балық аулау, атпен серуендеу), т.б. кездесетіндігін айтуға болады[4]. Бұл үшін Қазақстан аумағы бойынша 700-ден астам саяхаттық маршруттар белгіленген. Оларға Қазақстанда жиынтық сыйымдылығы 33 мың орынды 372 әр түрлі категориялы қонақ үйлер қызмет көрсетеді. Мысалы, Алматы қаласында қонақтарға “Қазақстан”, “Достық”, “Есік”, “Отырар”, “Астана”, “Анкара”, “Hyatt Regency Almaty”, “Интурист”, т.б. қонақ үйлер сервистік қызмет көрсетеді. Астанада 30 туристік фирма және 25 қонақ үй орналасқан. Олардың ірілері: “Окан – Интерконтиненталь Астана”; “Комформ – Отель Астана”, “Турист”, “Есіл”, “Жібек жолы”, “Алтын дала”, т.б.

Дәл қазіргі уақытта елімізде 400-ден астам туристік фирмалар қызмет етеді және де 80 елдің туристік фирмаларымен келісім жасаған. Туризмнің дамыған аймақтары -Алматы, Шығыс Қазақстан, Қарағанды, Павлодар, Оңтүстік Қазақстан облыстары, сондай-ақ Алматы және Астана қалалары. Осы облыстардың және қалалардың туристік фирмалары қызмет көрсетудің 88%-ін құрайды. Қазақстаннан туристердің негізінен көп баратын елдері: Ресей, Қытай, Германия, Корея, Польша, Турция, БАЭ. Ал біздің елге келетін туристердің елдері: Ресей, Қытай, Германия, Пакистан, Польша және Турция[5].

Алайда, осы жағдайларға қарамастан, туризм деңгейі әлі де төмен. Соңғы дерек бойынша, еліміздің ішкі жалпы өнімінің 1,6 пайызы ғана туризмге тиесілі. Ал ішкі туризмнің көрсеткіші 1 пайызға да жетпейді. Туризмге тұсау болып тұрған бірінші мәселе – инфрақұрылымның төмендігі. Мысалы, шетелден келген туристер еліміздің шалғайында жатқан көрікті жерлерге түзу жолмен барғысы келеді. Екіншіден, көп жерде қонақүйлер жоқтың қасы. Болса тым қымбат. Мықты мамандар да тапшы. Осы сынды шешілмеген қырық қатпар мәселе бар. Шетелдіктер Қазақстанның қаласына емес, табиғаты, даласына қызығады. «Сондықтан этно туризмді дамыту да күн тәртібінде тұр», – дейді депутаттар [5].

Осылайша, Қазақстандағы туризмнің әлі де дамып келе жатқандығын білеміз. Еліміздің керемет табиғаты мен Еуразия континентінің ортасында орналасқанымызға қарамастан, көптеген ішкі және сыртқы факторлар туризмнің дамуына тежеу болып отыр. Оған мысал ретінде, инфрақұрылым мен Қазақстандағы демалыс орындарында бағалардың жоғарылығын алуға болады. Сол себепті де көптеген Қазақстандықтар өз елімізде дем алғаннан қарағанда, өзге елдердігі демалыс орындарына аттанады. 2017 жылы ұйымдастырылған ЕХРО-2017 көрмесіне 2 млн келушілердің 85% еліміздің азаматтары болса, тек 15%-ы өзге шет елдіктер болып табылады. Ал негізінен ЕХРО-2017 көрмесінде 130-дан астам павильондар өз есігін ашқан.

Қорытындылай келе, Қазақстандағы туризмнің қазіргі жағдайы тек даму үстінде. Туризмнің ерте тарихына қарамастан, жас мемлекет Қазақстанның туризм жөніндегі тәжірибесі әлі де даму үстінде. Жыл сайын жаңа туристік бағыттар ашылып, Қазақстанда көптеген елдермен визасыз режим орнап, еліміз өзге мемлекеттерге есігін ашуда. Болашақта туризм саласы дамуың жоғарылатып, еліміздің экономикасының құраушыларының бірі болады деген ойдамын.

Әдебиеттер:

1. Александрова А.Ю: Международный туризм: Учеб. пособие для вузов. М., 2001.
2. Ердаuletov, С. Р. История туризма. Развитие и научное изучение: учебное пособие / С. Р. Ердаuletov. - 2-е изд., перераб. и доп. - Алматы: Қазақ университеті, 2010.
3. Ақтымбаев, Б. И. Основные ресурсы Алматинской области как база развития туристского кластера / Б. И. Ақтымбаев, З. Е. Намазбаева, А. Г. Аблеева . - // ҚазЭУ хабаршысы. - 2010. - № 5.
4. Байгісиев М. Халықаралық экономикалық қатынастар: Оқу құралы Алматы: Санат, 1998.- 192б.
5. 2005-2009 жылдардағы Қазақстан туризмі: статистикалық жинақ [Текст] / ҚР Статистика агенттігі; ред. Ә. А. Смайылов - Туризм Қазақстана 2005-2009 гг.: статистический сборник / Агентство РК по статистике. - Электрон. текстовые дан. (1,83 Мб). - Астана: [б. и.], 2010. - 148 б.

ЕЛІМІЗ МЕДИЦИНАЛЫҚ ТУРИЗМ ОРТАЛЫҒЫНА АЙНАЛАДЫ МА?

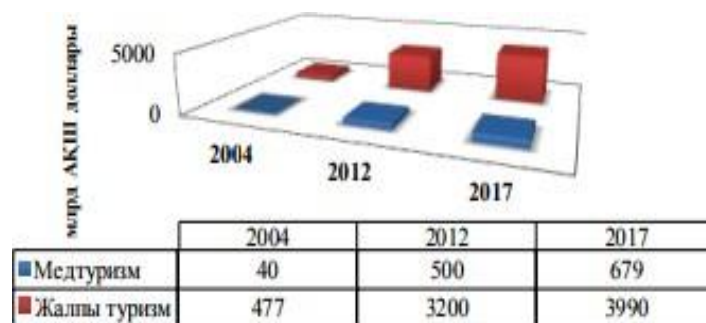
Амангелды Д.С., Музафарова А.М., Сейтхан Ш.

Ғылыми жетекші: магистр, оқытушы *Тукибаева К.Б.*

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қ., Қазақстан Республикасы

E-mail: amangeldydidara@gmail.com, shynarseiithan@gmail.com, aikon97.97@mail.ru,
kuralay_bazarbekkyzy@mail.ru

Медициналық туризм бойынша дүниежүзілік конгрессте (Global Wellness Tourism Congress – GWTC) жария етілген мәліметтер бойынша, медициналық туризм нарығы жоғары өсу қарқынын көрсетуде. 2004 жылдағы 40 млрд АҚШ долларынан туризмнің осы бағыты бойынша 2012 жылы табыс көлемі 0,5 триллион АҚШ долларына дейін өсіп, бүкіл туризм бойынша табыс көлемінің (3,2 триллион АҚШ доллары) 14% құраған. 2012 жылы туризмге дүниежүзілік ЖІӨ-нің 1,8% тиесілі болды. Алдыңғы бес жыл ішінде жалпы туризм саласына карағанда, туризмнің бұл секторы орта есеппен жыл сайын 9,9% өсіп отырып, 2017 жылға қарай 678,5 млрд АҚШ доллары немесе туризмнің жалпы табыс көлемінің 17% құрайды (сурет 1) [1].

Сурет -1. Дүниежүзілік медициналық туризм нарығының өсу деңгейі

Осы орайда табиғи байлығы, тарихи қазынасы мен мәдени мұрасы жағынан ешбір елден кем түспейтін Қазақстанның туризм саласы қаншалықты дамыған, бүгінгі күні елімізде медициналық туризм қалай дамып келеді және болашақта Қазақстан медициналық туризм орталығына айналады ма деген сұрақтар туындайды.

Денсаулық сақтау саласын дамыту мен жетілдіру жолында бірнеше бағыттар бар. Ол бағыттар Елбасының әрбір жолдауында айқындалып, мемлекеттік бағдарламаларда да көрсетілген. «Қазақстан – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Жолдауында Елбасы Н.Назарбаев: «Қазақстан медициналық туризм бойынша жетекші еуразиялық орталыққа айналуы тиіс» деген. Өйткені, медициналық туризм экономикалық табыс көздерінің бірі. Кейбір бағыттар тікелей еліміздегі ішкі медициналық жағдайларды оңалтуға